

Sprejem pri gospodu ministru prosvete

V soboto, 14. t. m., je sprejel minister prosvete g. Boža Maksimović predsednika JUJ tov. Ivana Dimnika in predsednika naše sekcije tov. Metoda Kumlja. Predsednik sekcije je obrazložil g. ministru prosvete položaj učiteljstva, šolstva in prosvete v naši banovini. Posebej ga je opozoril na potrebo izpremembe uvedene prakse v prosvetni personalni politiki, tako z ozirom na premostitve, razpise prostih učiteljskih mest, postavljanje šolskih upraviteljev, na napredovanja in reparacije. Prikazal je potrebo po namestitvi vseh še nenamješčenih učiteljev in učiteljic, ki jih je nujno postaviti v naši banovini. Orisal je težki materialni položaj učiteljstva sploh in učiteljev pripravnikov posebej in predložil potrebo po zboljšanju, predvsem pa da je potreba rešiti vse za napredovanje vlozene prošnje, pri čemer je v primeru nezadostnih kreditov zopet prvenstveno uočevati učitelje pripravnike. Opozoril je

g. ministra prosvete na učitelje v kontraktualni in dnevničarski službi, ki jih je čimprej sprejeti v redno državno učiteljsko službo, v kolikor pa še nimajo kvalifikacij, je nujno takoj odrediti rok za položitev dopolnilnih izpitov. Kakor učiteljem v kontraktualni in dnevničarski službi, je treba urediti položaj tudi učiteljicam ženskih ročnih del, za katere naj se izda posebna razvrstilna uredba. O vseh teh vprašanjih je podal predsednik sekcije g. ministru tudi pismene predstavitve.

Gospod minister je pažljivo poslušal vse obrazložitve in je nato na poedina vprašanja tudi ustno odgovoril. Obljubil je posvetiti vsem vprašanjem, ki zadevajo učiteljstvo, šolstvo in prosveto v dravski banovini, vso svojo pozornost in storiti vse, kar je v njegovi moči, da bo učiteljstvo uzadovoljeno.

Istega dne sta bila oba predsednika v istih zadevah sprejeta tudi pri načelniku za osnovno šolstvo g. Jovanu Aleksiću.

Nerešeno vprašanje učiteljev kontraktualcev

Po svetovni vojni je neusmiljena usoda odcepila najzavednejši del Slovenije in del Hrvatske od naše skupne jugoslovenske domovine. Učiteljstvo teh pokrajin je vztrajalo na svojih mestih vse dotlej, dokler jih ni prisilila višja sila, da so morali zapustiti rodno grudo in emigrirati k rodnim bratom v Jugoslavijo.

Po mednarodnem pravu sme vsaka država sprejeti katerega koli političnega begunca. A da smo se mi zatekli k rodnim bratom, to je popolnoma naravni proces, o katerem je nepotrebna vsaka debata. Prvi učitelji emigranti, ki so prišli v Jugoslavijo, so bili sprejeti kot pravi bratje. Bili so namješčeni na taka mesta, ki so si jih zaslužili po službeni dobi in s svojo sposobnostjo. Ta bratska gesta od strani naših prosvetnih činiteljev je delovala kot balzam na vse tisto učiteljstvo, ki je še nadalje, do skrajnosti vztrajalo na svojih mestih v zasedenem ozemlju ali nekje v notranjosti Italije. Tudi zakon o narodnih solah iz l. 1929. je s svojim § 166. priznaval vsem emigrantom vsa leta v inozemstvu in tuzemstvu za napredovanje in pokojnino.

Ne vemo pa, iz kakšnih razlogov nam ni bil naklonjen zakonodavec s finančnim zakonom za l. 1932/33., s katerim je tedanje in sedanje kontraktualce prav hudo zadel, bodisi v finančnem, bodisi v moralnem pogledu. Od tedaj se čutimo zapostavljene kot manjvredni. Imamo občutek, da se je naše bratstvo ohladilo, da smo državljeni neke posebne kategorije z enakimi dolžnostmi, a ne enakimi pravicami s tovariši, ki so slučajno rojeni v mejah sedanje Jugoslavije. Boli nas tudi dejstvo, da ravno tisti, ki smo prišli med zadnjimi iz zasedenega ozemlja, t. j. tisti, ki smo največ žrtvovali za naš narod, smo najbolj prizadeti pri štetju službene dobe. Vsi

tisti, ki nas je doletel fin. zak. iz l. 1932/33., smo prizadeti v napredovanju za 1, 2 in celo več skupin, a za pokojnino smo zgubili od enega do deset let in celo več!

Zanimivo je tudi dejstvo, da se nam službena doba v inozemstvu priznava za napredovanje in penzijo, medtem pa ko kontraktualna doba v skupni domovini se nam ne priznava po l. 1932. To se pravi, da so vsa kontraktualna oziroma dnevničarska leta po l. 1932. popolnoma izgubljena. Poleg tega je treba pripomniti, da kontraktualci ves čas kontraktualne dobe ne uživajo nobenih povšic plač, niti doklad za otroke, niti stanarine, ne kuriva, kot uživajo to ostali učitelji. Pač pa so bili deležni občutnega znižanja že itak skromnih dohodkov.

Imamo med emigranti učitelje z družino po 1, 2 in več otrok, ki so po 14 do 19 letih službe še vedno kontraktualci oziroma dnevničarji z mesečno plačo 750 din. In ravno ti so največ žrtvovali za domovino, kajti so med njimi taki, ki so okusili vse »sladkosti« ječ na Primorskem in »Marie Coeli« v Rimu.

Najomemo se žalostno dejstvo, da smo do danes učitelji emigranti prizadeti za nad 450 let. Mi smo ta leta odslužili, a se nam ne priznajo, niti smo bili plačani za to dobo kot so bili plačani drugi tovariši. Če pa pomislimo, da se ta nepriznana doba (če tudi ni nobenega zadržka za priznanje) stopnjuje iz leta v leto in da s tem trpimo ogromno materialno škodo, ki bo čez par let pressegala ½ milijona din. To ogromno škodo trpimo samo zaradi naše zavednosti in ljubezni do naroda!

Za vse naše nacionalno in stanovsko delo pa zahtevamo samo to, da se tudi nam prizna, kar se priznava ostalemu učiteljstvu.

Jožko Babič in J. Pavletič.

† Drago Pinterič

Kruta usoda je spet posegla v naše vrste in nam iztrgala bivšega dolgoletnega, zvestega blagajnika sreskega učiteljskega društva Ormož, tovariša Draga Pinteriča, upokojenega šolskega upravitelja sedemdesetletne šole pri Sv. Miklavžu v ptujskem srezu.

Rodil se je v Sevnici v brežiškem okraju, maturiral je v Mariboru l. 1903. Prvo službeno mesto je nastopil pri Sv. Tomažu, od koder je odšel k Sv. Miklavžu, kjer je nepretrgoma vzdržal do svoje upokojitve. Tu sta s svojo vzgledno soprogo gospo Marico vso 35 letno dobo vzgajala zaupano jima deca.

Z upokojitvijo se je pokojni Drago Pinterič, ki je bil ves čas svojega službovanja vzoren šolnik, vesten v izpolnjevanju šolskih dolžnosti in proti podrejenemu učiteljstvu vseskozi pravičen mož, preselil začetkom letošnjega leta v Maribor, kjer je hotel prebiti zadnja leta svojega življenja. Bela žena pa je prekrizala njegov račun. Omagal je zadnje dni septembra in za vedno zatisnil svoje trudne oči. Na pobreško pokopališče ga je vse učiteljstvo iz tako priljubljenega mu Sv. Miklavža spremilo s mnogobrojnimi pogrebci iz Maribora pa tudi iz Sv. Miklavža. Prihiti je tudi zastopstvo domačinov, med njimi odposlanstvo gasilcev in staršev, ki jih je sam vzgojil ali pa je kazal njihovim otrokom pravo pot v življenje. Ob odprtem grobu je poleg drugih govornikov izpregovoril tudi biv-

ši miklavški učitelj tovariš Vinko Znidar z v srce segajočimi besedami približno takole:

Dragi gospod upravitelj! Kak' težka ura je slovesa. Težko je jemati slovo od dragih ljudi, ki jih v življenju še kdaj srečavamo, a še težje je, če jih srečali ne bomo nikdar več. V imenu vseh miklavških učiteljskih moči moram vzeti od vas slovo za vedno. V vseh 35 letih, ki ste jih prebili pri Sv. Miklavžu, je vladalo na tej šoli iskreno tovarišvo in najlepša harmonija. Ko sem prišel pred dve letoma k Sv. Miklavžu, ste me prijazno in ljubezno sprejeli in bili ne samo meni, ampak tudi ostalim tovarišem izredno dober oče in svetovalec. Velika ljubezen je klila iz vaših ust do učiteljskega poklica in do dece, ki je zaupana nam vzgojiteljem.

Za vse vaše zlate nauke in navodila se v imenu vseh vaših tovarišev ali miklavških ovčic, kakor ste nas nazivali kot naš dobri pastir, klanjam se vašemu spominu in vam izrekam za očetovsko ravnanje in iskreno tovarišvo »Bog plačaj!«

Pred desetimi meseci ste stopili v pokoj in ste sanjariji o lepoti življenja v počitku, toda sanje se vam niso uresničile. Za vas priljubljeni kraj Sv. Miklavž ste se žrtvovali z vso svojo bitnostjo in vzgojili tamkaj generacijo, ki vas bo obdržala v najlepšem spominu.

Njihove duše so z vašo roko popisane listi. Vsa miklavška fara, kjer niste imeli nasprotnika, nosi vaš pečat in si ne more misliti, da je umrl njen 35 letni vzgojitelj. Kakor je resna zborna molitev šolske mladine trkala pred dnevi na božja vrata, tako bo odmevala še večkrat iz tseh jeruzalemskih viničarij in ostalih kmetij.

Žalostno klopočejo klopotei Vinskega vrha in Kajžarja, turobno šume v vetru palme Temnarja in šalovski temni gozdovi. Ta zemlja vas pogreša, saj ste jo negovali toliko let z obdobjem vredno ljubeznijo in še dethiti od nje vopj 35 letnega vašega potu. S to zemljo naj potrosim vašo krsto, ker ta zemlja hoče biti z vami in vam hoče od blizu povedati, kako zelo vas ljubi in spoštuje.

Težko obloženo grozdje bo letos zaman čakalo svojega trgača. Odsli ste v trgatav k Vsemogočnemu, ki vas bo poplačal z večno trgatvijo.

Jeruzalemski klopotei pa bodo še dalje peli pesem hvalečnosti, pesem prošnje pri Bogu in pesem zlatega spomina. M. u.

Splošne vesti

PRAZNA UCITELJSKA MESTA

V območju sreza Šmarje pri Jelšah so sledeča prazna učiteljska mesta: Po 2 mesti v Sv. Florijanu, Kozjem in Stopercah. Po 1 mesto v Bučah, Dobjem, Loki pri Zusmu, Prevorju, Pristavi, Šmarju pri Jelšah (pomozni razred za defektno deco), Sv. Stefanu, Sv. Vidu pri Planini in Sv. Vidu pri Grobelnem.

»Popotnik« 1.—2. štev. izide tle dni in bo takoj razposlan. Posvečen je »Naši vaški šoli«. Novi urednik (E. Vranc) se je z uredniškim sosvetom potrudil pokazati »celostno« ureditev naše vodilne pedagoške revije. Poleg programatičnih člankov se vrstijo teoretične razprave in več člankov iz šolske prakse na vasi. Celo pregled po svetu in književni obzorik se vključujeta v vodilno misel »Vaška šola«. Taka revijalna »strnjnost« je drugod po svetu običajna. Pri nas bo pa novost, ki bo pristaše življenjske dinamike brez dvoma navdušila. Med sotrudniki so: Univ. prof. dr. Ozvald, prof. dr. Zgeč, Šilih, Čopič, Vodetova, Zerjav, Dolgan, Majhen, Vauda, Kavčič, Aleksič, Ledinek, Kerenčič, Kontler, Hreščak i. dr. Tudi prihodnje številke bodo v strnjni obliki obravnavale aktualne probleme, n. pr. nižje organizirane in poskusne šole, mladinske in šolske knjige, učni načrt itd.

— Povišanje članarine Slovenske šolske matice za šole. Na vprašanje gg. poverjenikov SSM javlja odbor vsem gg. poverjenikom in šolskim upraviteljem (icam), da ostane članarina za l. 1939. še 30 din, ker so vsi proračuni za l. 1939/40. že potrjeni in se vnešeni znesek ne da več zvišati. Zvišanje članarine na letnih 40 din pa velja za publikacije SSM, ki izidejo v l. 1940., ker je v vseh B prora-

čunih za leto 1940./41. banovina sama upoštevala razliko 10 din. — Odbor SSM pa prosi vse gg. šolske upravitelje (ice), da v vse nadaljnje B proračune sami vnesejo za publikacije SSM znesek 40 din. Odbor SSM.

— Učiteljstvu v Ljubljani in okolici. G. dr. Košir bo imel tudi letos vrsto predavanj v večernih urah o somatologiji človeka. Učiteljstvu iz Ljubljane in okolice je omogočeno, da ta zanimiva in koristna predavanja poseča. Za vse informacije naj se interesi obrnejo direktno na g. dr. Koširja.

Osebnne zadeve

— I V Vardarsko banovino so nastavljeni sledeči učiteljski abiturienti: 1. Arko L. Boris, Krusje (Porečki). 2. Docajer F. Josip, Breznica (Porečki). 3. Sosič A. Anton, Krap (Porečki). 4. Aleš A. Erik, Zaslje (Kruševski). 5. Dobnikar F. Vincenc, Velika Ilna (Kruševski). 6. Koren A. Bruno, Stragovo (Kavadarski). 7. Kunaver F. Rajko, Gradsko (Kavadarski). 8. Kenk J. Jožef, Gornikovo (Kavadarski). 9. Klemenc F. Franc, Malo Crsko (Kičevski). 10. Pfunder V. Karol, Veliko Crsko (Kičevski). 11. Perko I. Anton, Karbunica Kičevski. 12. Borko F. Milan, Radovnica (Kriva Palanka). 13. Kek J. Drago, Karamanji (Kriva Palanka). 14. Demšar F. Miroslav, Crna Reka (Kriva Palanka). 15. Kavšek A. Dušan, Lesnica (Kriva Palanka). 16. Ošabnik A. Edvard, Gornji Stajevac (Kriva Palanka). 17. Kranje A. Vladimir, Čelopek (Kičevski). 18. Bergant J. Janko, Grljan (Kočane). 19. Vidmar F. Viktor, Kozičino (Kičevski).

Kaj vse pišejo

o učiteljstvu, šoli, prosveti in JUJ

— I Dolžnost naših učiteljev in profesorjev. Pod tem naslovom prinaša po »Narodni odbrani« Slovenski Narod od 17. oktobra sledeče ugotovitve: Po končani svetovni vojni se je naša šola dokaj hitro prilagodila novo ustvarjenim razmeram. Objela je širši nacionalni pojem — jugoslovenstvo — v katerega bi naj vstopili trije bratje: Srb, Hrvat in Slovenec, pa tudi Bolgar, in bilo bi se ji v veliki meri že posrečilo izravnati in izgladiti plemenske razlike in ustvariti človeka Jugoslovena, ki mu je enako mil in drag vsak troimeni brat, da niso druge okolnosti napravile nasprotno od tega, kar je želela šola. Toda mi smo prepričani, da bo šola, ravnanje se po svetlih primerih velikih mož prerokov iz preteklosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, vendarle izvršila svojo misijo in pripravila teren za še širše uedinjenje vseh Slovanov, dasi se razmere neustavljeno razvijajo na škodo slovanke misli. V današnjih časih ima naša šola, ki mora tudi vnaprej biti nacionalna v širšem smislu besede, še druge posebne naloge... Prva in najsvetejša dolžnost naše šole je, da pri šolski mladini — tako v ljudski, srednji in strokovni, kakor tudi na visoki šoli — razvija čustvo dolžnosti, da očuvamo ono, kar so naši predniki in naši očetje priborili in ustvarili s svojo krvjo. Kakor so oni radi žrtvovali svoje življenje za ustanovitev naše skupne domovine Jugoslavije, tako moramo tudi mi, ako bi bilo potrebno, darovati svoje življenje za očuvanje naše države... Vsak učitelj in profesor more in mora pri vsakem predmetu delovati na to, da ojekleni duh naše današnje mladine, da jo usposobi za junaške podvige in da preko šolske mladine okrepi duh vsega našega naroda, posvečujoč posebno pozornost obrambi naroda in države. Današnja mladina, ki često želi, da bi čim laže in udobneje živela brez velikega truda in napora, je treba zlasti navaditi na delo, ki je predpogoj vsakega uspeha. Mladina se mora navdušiti za svetle zgled iz preteklosti, a narod bo ob njeni strani, o tem smo prepričani, znal očuvati pridobitve svojih prednikov. Končujemo z besedami: šola je hram sreče vsakega naroda. Učitelji in profesorji, bodite pravi svečniki v tem hramu, in samo, ako boste tako pojmovali svojo dolžnost, se boste dostojno oddolžili svojem narodu in boste pravi nasledniki učiteljev in profesorjev izpred vojne! Kot taki boste deležni priznanja in pohvale vsega naroda!

— I V hrvatske šole bodo uvajali duh kmečkega gibanja. »Seljačka sloga«, list, ki ga izdaja istoimenska hrvatska kmečka organizacija, prinaša v zadnji številki naslednje: Predstojnik oddelka za prosveto v banovini Hrvatski je postal prof. Izidor Skorjač, ki je

dobil nalogo, da uvede v vse hrvatske šole duh hrvatskega kmečkega gibanja, duh bratov Radičev, duh, kakršnega širi med narodom »Seljačka sloga«. Prof. Skorjač je za to nalogo najbolj dorasel, ker je poleg predsednika »Sloge« Hercega najbolj znan prosvetni delavec v hrvatskem kmečkem gibanju. Njegova naloga je težka. Dosedanje učne moči (učitelji in profesorji) so vzgojene v duhu, ki je nasproten hrvatskemu kmečkemu gibanju. Zanje je bil kmečki narod nekulturen, množica predmet, ki ga je treba vzgajati, voditi, poučevati. Toda po nauku bratov Radičev ima hrvatski kmečki narod svojo prosveto in svoje poštenje in je zaradi tega treba z njim sodelovati tudi na temelju njegove lastne omike ter na isti osnovi poučevati tudi njegovo mladino. Bedastoča je trditi, da so mladi učitelji, zlasti oni brez izkušenj, prosvetitelji naroda, o katerem tako rekoč ničesar ne vedo. Zato je najtežja naloga novega predstojnika za prosveto prepričati učitelje, da se morajo od naroda samega vsaj toliko naučiti, da bodo mogli njegovo mladino vzgojiti, kakor se spodobi, in da jim omogoči, da tudi v sebi izvedejo potreben duhovni preokret. Prof. Skorjaču je »Seljačka sloga« z vsemi svojimi organizacijami pripravljena pomagati pri tem delu. Kdor bi se pa tega ne hotel poslužiti, ga je treba odstraniti! (»Slovenec«, 7. oktobra 1939.)

— I Večernik od 14. oktobra piše o dograditvi nove šolske trdnjave na Kozjaku. Je to že tretja šolska zgradba na Kozjaku tik ob jezikovni meji. Gradi jo družba sv. Cirila in Metoda. Družba se ni plašila neštetih zaprek ter občutne podražitve gradbenega materiala. Vztrajala je na poti k cilju ter dosegla, da je stavba dosegla svoj vrh, saj so pred tednom razobesili vrhu strehe smrečico z državno zastavo. Tako moramo z veseljem pozdraviti to delo, ki bo nudilo v najkrajšem času streho slovenski učeči se mladini ob naši narodni meji.

— I Prerodimo naše družine je naslov razprave od 11. oktobra, ki pravi med drugim: Za družino pa je najvažnejša šola. Šola mora nadaljevati in spopolnjevati družinsko vzgojo. In če mora biti družinska vzgoja krščanska, mora biti tudi šolska. — Več kot na šolski postavi pa je lažje na učiteljstvu. Učitelj mora biti krščansko vzgojen, da more našim otrokom nuditi krščansko vzgojo ter jim s svojim življenjem dajati lep zgled. Z veseljem pozdravljamo vest, da bo letošnjo jesen učiteljski konvikt v Ljubljani v Marijanu.

— I »Naš Glas« od 15. oktobra prinaša resolucije XIX. glavne skupščine JUJ v Banja Luki.

Učiteljska tiskarna

— I Izšla je velika biblioteka pedagoške literature »Pedagoški leksikon«, priročnik za teorijo in prakso. Knjigo priporočamo vzgojiteljem. Cena 250 din. Cenjenemu učiteljstvu se dovoljuje odplačevanje na obroke.

— I Za rokotočni pouk niste imeli primernih, zanimivih in praktičnih načrtov in predlog. Ta nedostatek je sedaj odpravila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Za prvi pouk iz te stroke je založila in izdala v omejenem številu zbirko »Načrtov za šolo in dom«, ki jih je sestavil avtor člankov »Za tri dinarje elektrike« g. Vilim Kunst. Zbirka obsega: 1. Morsov brzojavni aparat s klju-

čem. 2. Električni zvonec. 3. Indukcijski aparat. 4. Telefon. 5. Mikrofon.

Načrti so tako izdelani, da more napraviti aparate vsak, ki ima le količjak veselja do rokotovnega pouka.

Z izdelovanjem aparatov bodo otroci prodrli v tajne elektrike na zelo lahek in naraven način, da jim bo ostala funkcija aparata trajno v spominu.

Učiteljska tiskarna je nastavila cene načrtov zelo nizko, da jih bo prav vsakdo zmogel. Zbirka 5 načrtov stane din 7,50, en načrt samo din 1,50. Sežite takoj po načrtih.

— I Še nekaj zgodovinskih in zemljepisnih slik ima na zalogi Knjižarna Učiteljske tiskarne. Ne pozabite, da so izvrstno učno sredstvo zgodovinske in zemljepisne snovi. Poskusite! Cena vsake zbirke je 4 din.